

nalność twórczą, zharmonizowaną zwartość i ciężar gatunkowy myśli.

Może zdawał sobie poeta sprawę z przyczyn niesprawiedliwego osądu jego twórczości przez współczesnych, kiedy w wierszu *Do potomności* mówił: „Syn minie pismo, lecz ty spomnisz wnuka”. — Wracamy dziś do Norwida i wspominamy go jako jednego z najoryginalniejszych twórców katolickich, jako jednego z najlepszych synów Kościoła.

Ks. ALFONS SCHLETZ

NAJSTARSZA WZMIANKA W POLSCE O ŚMIERCI ŚW. WINCENTEGO A PAULO

Św. Wincenty a Paulo, założyciel Zgromadzenia Księża Misjonarzy i Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia, Patron wszystkich dzieł miłosierdzia w Kościele katolickim, wysłał jesienią 1651 roku pierwszych misjonarzy do Polski. Obszerny rękopis listów św. Wincentego¹, przechowywany w Archiwum Księża Misjonarzy w Krakowie na Stradomiu (AMS) jest dowodem wielkiej jego troski o misję polską. Pisał często do księży: Lamberta aux Couteaux, Mikołaja Guillot, Karola Ozenne, Mikołaja Duperroy i Wilhelma Desdames. Niejednokrotnie wspominał polską misję i kraj nasz, niszczone wskutek działań wojennych i zarazy, w konferencjach i przemówieniach, wygłaszanych do księży i sióstr miłosierdzia w Paryżu. Znać zarówno w listach, jak i w przemówieniach wielką miłość do Polski.

Podajemy tu najstarszą wzmiankę o śmierci św. Wincentego i krótką charakterystykę, zapisaną w księdze: *Diarium seu Acta Domus Varsaviensis S. Crucis, quae ab initio fundationis sunt inchoata ab 1651* (Rkps AMS). Pierwsza część tego rękopisu obejmuje nekrologi zmarłych misjonarzy: *Catalogus Missionariorum, qui ex Domo Varsaviensi in Polonia defuncti sunt*. Krótki nekrolog św. Wincentego umieszczony jest po nekrologach ks. Lamberta aux Couteaux († 1653) i ks. Karola Ozenne († 1658). Notatka o zmarłym Założycielu Zgromadzenia pochodzi z r. 1664 lub 1665, bo wspomina nieznanego autora o wydanej życiorysie Wincentego a Paulo, napisanym przez biskupa Ludwika Abelly pt.: *La vie du Vénérable Serviteur de Dieu Vincent de Paul, Instituteur et premier supérieur général de la Congrégation de la Mission*. Paris 1664.

¹ *Autographes de Saint Vincent et de ses premiers compagnons*, Rkps w Arch. Księża Misjonarzy w Krakowie na Stradomiu. Listy św. Wincentego, pisane do Polski, weszły następnie do zbioru pism, wyd. przez P. Coste: *Saint Vincent de Paul. Correspondance, Entretiens, Documents*. Paris 1920—25 (14 tomów).

Oto tekst nekrologu:

Rdus admodum Dominus Vincentius, Institutor Missionis et primus Superior Generalis.

27 7-bris 1660

Anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo mensis Septembris die vigesima septima, obiit Parisiis in domo Sancti Lazari, Sacramentis Ecclesiae munitus, et in aeternum victurus, Venerabilis et honorandus multum, Reurendus Dominus D. Vincentius a Paulo sacerdos, et Congrega[tio]nis nostrae Missionis Institutor et primus Superior Generalis, sicut et Puellarum Charitatis, plurimum commendabilis propter singulares eius virtutes, et praecipue propter profundam humilitatem, et ardentem eius charitatem. Vere pater pauperum et zelo apostolico plenus, pro perfectione Status Ecclesiastici, et pro animarum salute, omnibus operibus bonis adiectus fuit, sed specialiter missionibus faciendis, Seminaris clericorum erigendis, ordinandorum exercitiis, et secessibus spiritualibus procurandis. Eius vita per Rdissimum Lodouicum Abelli Rutenarum² Episcopum composita et typis excusa, prolixius et fusius virtutes eius enuntiat. Nazione erat Vasco, in Diaecesi Aquarum Tarbellarum, juxta montes pyreneos natus, octoginta quinque annos attigerat cum mortuus est. Sepultus est in Ecclesia Sancti Lazari, Parisiis, ante maius altare in medio chori.

² Ludwik Abelli (1603—1691), dr teologii, proboszcz paryski, później biskup Rhodéz, zrezygnował na starość z biskupstwa i osiadł u misjonarzy w Paryżu. Jest autorem licznych prac z dziedziny teologii, ascetyki i hagiografii.

Ks. CZESŁAW SKOWRON

PIERWSZY KOŚCIÓŁ P. W. KRÓLOWEJ POLSKI

Kult Maryi Królowej Polski, o którym pierwszą wzmiankę podaje w XV w. Długosz¹, rozwinął się znacznie w XVII i XVIII wieku.

Głównymi przyczynami wzmożenia tego kultu w XVII wieku jest przede wszystkim ogłoszenie objawień o. Juliusza Macinello, jezuitę, któremu Matka Boska miała polecić: „Zow Mię Królową Polski”², a następnie obrona Jasnej Góry i śluby Jana Kazimierza.

W XVII wieku ważnym faktem, który świadczy o dużym już rozpowszechnieniu się czci Królowej Polski, i co ważniejsze, stanowi oficjalne zatwierdzenie tego kultu przez hierarchię Kościoła jest konsekracja kościoła OO. Pijarów w Krakowie pod wezwaniem Królowej Polski i ołtarz w tymże kościele pod tym samym wezwaniem. — Nie mniejszej wagi jest drugi fakt, mianowicie założenie w tym samym czasie, pierwszego prawdopodobnie, Bractwa Królowej Polski, przy kościele OO. Pijarów.

Podanie obu tych faktów, nie znanych dotąd naszej literaturze maryjnej, jest zadaniem niniejszego artykułu³.

O tym, że kościół OO. Pijarów w Krakowie otrzymał — pierwszy zapewne — wezwanie Królowej Polski, mówi notatka konsekracji tego kościoła, umieszczona w *Acta Pontyficalia* Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie. Podano w niej następujące dane: 23 maja 1728 r. biskup Konstanty Felicjan Szaniawski dokonał konsekracji kościoła OO. Pijarów pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego

¹ J. Długosz, *Liber Beneficiorum*, t. III, Kraków 1854, s. 123: „Imago Gloriossima et Excellentissimae Virginis et Dominae ac Reginae mundi et nostrae Mariae...”

² A. S. Radziwiłł, *Dyskurs nabożny z kilku słów wzięty, o wyśławieniu Najświętszej Panny Bogarodzicy Maryjej*, Wilno 1635, s. 165, 166; por. O. Sykstus Szafraniec, *Królowa Narodu Polskiego*, „Homo Dei” 1957, s. 888—895.

³ Dziękuję księdzu Bolesławowi Przybyszewskiemu za zwrócenie mi uwagi na wzmiankę o konsekracji i na fakt istnienia Bractwa Królowej Polski.